

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
НПУ імені М.П. Драгоманова
«24» листопада 2022 р.

Протокол № 5
Проректор з навчально-
методичної роботи
проф. Вернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

освітньої програми: Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка

спеціальності 013 Початкова освіта

освітнього рівня першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом: ПП2.07

Київ 2022

Розробники програми:

Севастюк Мар'яна Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкового навчання факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

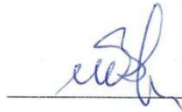
Рецензенти:

Митник Олександр Якович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Мартиненко Світлана Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної діяльності Київського міжнародного університету

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради НПУ імені М.П.Драгоманова « 22 » листопада 2021 року, протокол № 4

Голова НМР

Р.М.Вернидуб

1. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни «Історії української та зарубіжної початкової освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта» підготовки фахівця освітнього рівня першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта».

Предметом вивчення освітнього компонента є закономірності історико-педагогічного розвитку виховання, системи початкової освіти та педагогічної думки із найдавніших часів до сьогодення.

Міждисциплінарні зв'язки: освітній компонент «Історія української та зарубіжної початкової освіти» враховує попередню підготовку із навчальних дисциплін «Історія України», «Історія української культури», «Основи педагогіки зі вступом до спеціальності» та забезпечує базу для наступного поглиблення знань, умінь та навичок із психолого-педагогічних дисциплін «Теорія та методика виховання», «Дидактика», «Шкільний менеджмент», «Корекційна педагогіка з основами інклюзивного навчання», галузевих методик початкової освіти, «Педагогічних технологій у початковій школі».

Мета і завдання освітнього компонента:

Метою викладання освітнього компонента «Історія української та зарубіжної початкової освіти» є засвоєння історико-педагогічних знань, найкращих здобутків зарубіжної та вітчизняної початкової школи, формування наукового педагогічного світогляду майбутніх учителів початкової школи. Історико-педагогічний аналіз дає можливість відбирати і запровадити кращі педагогічні здобутки людства у практику вітчизняної початкової школи.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Історія української та зарубіжної початкової освіти» є :

- оволодіння студентами знаннями історичних умов виникнення виховання та школи, основних етапів розвитку освіти і педагогіки; ознайомити з життям і творчістю видатних педагогів минулого;
- виховання у студентів прагнення до педагогічної професії, глибокого інтересу до вивчення історичного минулого як основи для розуміння сучасних проблем початкової освіти і педагогіки;
- формування у майбутніх учителів готовності до творчого використання історико-педагогічного досвіду у власній практичній діяльності в умовах НУШ;
- сприяти осмисленню і усвідомленню розвитку української початкової школи і педагогічної думки як складової частини загальноєвропейського освітнього процесу.

В змісті навчального курсу з історії української та зарубіжної початкової освіти органічно поєднується історія європейського та світового освітнього процесу з історією української школи і педагогіки. Поряд з ознайомленням із найкращими надбаннями зарубіжної педагогічної думки, практики навчання і виховання студенти вивчають досягнення української початкової школи і педагогіки. Це дає можливість найкраще зрозуміти загальне та особливе, специфічне в розвитку української культури, школи і педагогічної думки, осмислити вітчизняну педагогіку як складову частину європейської педагогічної думки, яка розвивалася на національному підґрунті, виходячи з потреб українського суспільства на різних етапах його розвитку та боротьби проти колоніальних режимів за свою незалежність.

Особливу увагу звернено на розвиток української національної початкової школи та досягнення науково-педагогічної думки українського народу. Велике значення надається трактуванню навчання і виховання як процесів, що ґрунтуються, насамперед, на національних виховних традиціях і звичаях.

Особливістю даного курсу є також те, що він відображає специфіку викладання історії педагогіки для спеціальності «Вчитель початкових класів». Звернено увагу на розвиток

початкової школи та освіти, формування педагогічних поглядів і методик початкового навчання.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p>ПР-01 Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.</p>	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.</p>
2	<p>ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p>	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.</p>
3	<p>ПР-03 Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.</p>	<p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p>
5	<p>ПР-08 Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової</p>	<p>ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів</p>

	школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування	початкової освіти.
6	ПР-09 Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.	ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

II. Орієнтовний тематичний план

На вивчення освітнього компоненту відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				Кількість годин (заочна (вечірня) форма навчання)			
		Ауди торні	Ле кці ї	Се мін ар- ськ і	С Р С	Ауди торні	Ле кці ї	Се мін ар- ськ і	СР С
Змістовий модуль 1. Становлення української та зарубіжної початкової освіти та методик початкового навчання									
1	Тема 1.1. Початкова освіта як об'єкт історико-педагогічного розвитку	3	2	1	2	1	1		4
2	Тема 1.2. Зародження і розвиток виховання дітей молодшого шкільного віку, початкової школи і педагогічної думки із найдавніших часів до 16 століття	3	2	1	4				6

3	Тема 1.3. Розвиток західноєвропейської школи і педагогічної думки у 16 – 18 столітті	4	2	2	8	1		1	10
4	Тема 1.4. Початкова школа в Україні з давніх часів до кінця XVIII ст.	4	2	2	8		1	1	10
5	Тема 1.5. Становлення масової державної початкової школи, педагогічної думки та методик початкового навчання (кінець 19 – початок 20 століття).	4	2	2	8	2	1		10
Змістовий модуль 2. Сучасний стан і перспективи розвитку початкової освіти в зарубіжних країнах та в Україні									
6	Тема 2.1. Інновації в початковій освіті в 20 столітті.	4	2	2	6	1	1	1	10
7	Тема 2.2. Особливості організації сучасного стану початкової освіти у зарубіжних країнах.	4	2	2	6	1			10
8	Тема 2.3. Школа і педагогічна думка в Україні 20 століття.	4	2	2	8	2	1	1	10
9	Тема 2.4. Реформування початкової освіти в Україні на сучасному етапі. Особливості організації освітнього процесу в Новій українській школі	4	2	2	6	2	1		10
Разом : 90 год.		34	18	16	56	10	6	4	80

III. Зміст освітнього компоненту за модулями і темами:

Змістовий модуль 1. Становлення української та зарубіжної початкової освіти та методик початкового навчання

Тема 1.1. Початкова освіта як об'єкт історико-педагогічного аналізу

Початкова освіта як система. Завдання і функції початкової освіти у загальній системі освіти. Історичні етапи розвитку початкової школи, методик початкової освіти та педагогічних поглядів на зміст та організацію початкового навчання

Тема 1.2. Зародження і розвиток виховання дітей молодшого шкільного віку, початкової школи і педагогічної думки із найдавніших часів до 16 століття

Походження виховання у первісному суспільстві (3-2 млн. років назад - 3 тис. років до н.е.). Характер виховання у первісному суспільстві. Зародження виховання на ранніх стадіях розвитку первісного суспільства. Якісні зміни у вихованні в період розпаду первісного суспільства. Сімейне виховання.

Виховання, школа і педагогічна думка Стародавнього світу (3 тис. до н.е. - V століття). Освіта, виховання в країнах Давнього світу. Філософські та ораторські праці про виховання.

Освітні системи давньогрецьких полісів: спартанське та афінське виховання. Педагогічні ідеї давньогрецьких філософів Демокріта, Сократа, Платона, Аристотеля.

Виховання і навчання у Давньому Римі. Зародження доступної початкової школи. Особливості навчання в елементарній школі. Педагогічні погляди Марка Фабія Квінтіліана.

Школа, освіта і виховання Середньовіччя (IV-VI-XIII-XIV століття). Розвиток школи і педагогічної думки Середньовіччя.

Педагогічна думка епохи Відродження (XIV –XVI століття). Становлення гуманістичного виховання і його ознаки. Філософські праці гуманістів про виховання та освіту.

Тема 1.3. Розвиток західноєвропейської школи і педагогічної думки у XVI – XVIII столітті.

Педагогічні погляди Я.А.Коменського. Основні етапи педагогічної діяльності Я.А.Коменського. Формування філософського світогляду та суспільно-політичних поглядів Коменського. Загально педагогічні ідеї Коменського. Ідея природовідповідності виховання. Типи шкіл відповідно до вікової періодизації. Особливості навчання у школі рідної мови. Аналіз підручника “Світ чуттєвих речей у малюнках”. Дидактичні принципи навчання. Методичні правила навчання та їх обґрунтування в праці “Велика дидактика”. Розробка теоретичних основ класно-урочної системи. Роль вчителя. Кардинальні моральні чесноти та правила їх виховання. Шкільна дисципліна.

Педагогічні ідеї Просвітництва. Ідеал гувернерського виховання Джона Локка. Педагогічні погляди Ж.Ж.Руссо. Вплив педагогічних ідей Джона Локка та Ж.Ж.Руссо на розвиток початкової школи, методик початкового навчання та педагогічної думки.

Тема 1.4. Зародження і розвиток виховання дітей молодшого шкільного віку, вітчизняної початкової школи і педагогічної думки з найдавніших часів до 18 століття

Особливості виховання праукраїнців. Трипільська культура. Виховання і освіта першоукраїнців. Народна педагогіка як багатотисячолітній емпіричний досвід народу.

Школа, освіта і педагогічна думка в Київській Русі. Виникнення і становлення школи та системи освіти в Київській Русі. Типи шкіл у Київській Русі. Організація елементарного навчання в Київській Русі. Майстри грамоти. Зміст та методи навчання у школах грамоти. Розвиток педагогічної думки Київської Русі. Українське шкільництво за часів татаро-монгольської навали.

Школа і педагогічна думка в епоху Українського Відродження. Організація Острозького колегіуму - академії.

Виникнення братських шкіл елементарного та підвищеного рівня. Статути братських шкіл. Демократичні основи їх діяльності. Зміст, форми та методи навчання і виховання у братських школах. Започаткування у їх діяльності основ класно-урочної системи.

Утворення Києво-Могилянської академії. Навчання і виховання в Києво-Могилянській академії. Педагогічні погляди українських просвітителів. Ідеї спорідненого з природою виховання та народності виховання.

Козацька педагогіка. Створення шкіл на території Запорозької Січі. “Козацька читанка” як підручник.

Тема 1.5 Становлення масової державної початкової школи, педагогічної думки та методик початкового навчання (кінець 19 – початок 20 століття):

Становлення на практиці масової державної школи, її особливості.. Започаткування обов’язкової загальної початкової освіти.

Розвиток педагогіки масової школи. Педагогічна діяльність і педагогічні ідеї І.Г.Песталоцці. Теорія елементарної освіти та внесок у розвиток методик початкового навчання. Теоретична розробка І.Ф.Гербартом психолого-педагогічних проблем, суті і складових педагогічного процесу. Обґрунтування А.Дістервегом принципу природо відповідності, культуровідповідності та самодіяльності, теорії розвивальної освіти.

Започаткування організації державної системи освіти на території України в XIX столітті.

Стан освіти на східноукраїнських землях в кінці XIX- початку XX ст. Шкільні реформи 60-70 років. “Положення про початкові народні училища” та розвиток початкової школи у 70-80 роках Русифікаторська політика царизму у галузі освіти. Педагогічна діяльність М.І.Пирогова, М.О.Корфа і педагогічні погляди українських письменників у боротьбі за національну школу. Книги українських письменників (Л.Українка, М.Коцюбинський, Б.Грінченко тощо) про навчання молодших школярів. Педагогічна журналістика М.П.Драгоманова.

Розвиток освіти на Правобережних землях України: Галичині, Закарпатті і Буковині. Педагогічні погляди О. В. Духновича. Стан освіти на західноукраїнських землях. Педагогічна діяльність товариства “Просвіта” і педагогічні погляди І.Я.Франка.

Педагогічна діяльність і погляди К.Д.Ушинського. Принцип народності як методологічна основа концепції К.Д.Ушинського. Антропологічні основи побудови педагогічної системи Ушинського. Педагогіка як наука і як мистецтво. Дидактичні принципи та методи навчання. Удосконалення теоретичних основ класно-урочної системи. Вимоги до вчителя та його підготовки. Розвиток К.Д.Ушинським теорії і методики початкового навчання. Навчальні книги “Рідне слово” і “Дитячий світ”.

Аналіз підручників та букварів для учнів початкової школи.

Змістовий модуль 2. Сучасний стан і перспективи розвитку початкової освіти в зарубіжних країнах та в Україні

Тема 2.1. Інновації в початковій освіті в 20 столітті.

Становлення реформаторської педагогіки, її ознаки. Тенденції розвитку шкільної освіти кінця XIX – початку XX століття. Прийняття у Європі та США законів про обов’язкову початкову освіту. Подальше розширення змісту початкової освіти, наближення її до потреб життя. Започаткування системи вищих початкових навчальних закладів. Зміни у середній освіті. Реформаторська педагогіка. Започаткування педагогічного руху нового виховання. Становлення та розвиток нових шкіл. Провідні ознаки нових шкіл. Вальдорфська педагогіка. Діяльність різних типів трудових шкіл Німеччини. Американська реформаторська педагогіка. Ідеї вільного виховання. Зародження експериментальної педагогіки. Виникнення педології.

Становлення національних систем освіти і відкриття експериментальних шкіл у країнах Західної Європи та США. Розвиток системи альтернативних початкових шкіл у сучасних умовах.

Тема 2.2. Особливості організації сучасного стану початкової освіти у зарубіжних країнах.

Сучасна система освіти зарубіжних країн. Загальні тенденції розвитку сучасної освіти. Система освіти в США. Систем освіти у Великобританії. Характеристика освітньої системи у Німеччині. Характеристика освітньої системи Скандинавських країн. Характеристика освітньої системи у Франції. Систем освіти в Японії.

Тема 2.3. Школа і педагогічна думка в Україні XX століття

Становлення освіти в УНР (1917 – 1920 рр.). Особливості діяльності освітньої системи в Україні у 20-ті роки. Процеси українізації освіти. Роль В.Затонського, М.Скрипника у відродження української школи. Освіта і педагогічна наука в 30-ті – 40-ві роки. Освітні реформи. Оцінка освітніх реформ 30-х років та їх вплив на стан і зміст освіти в Україні. Педагогічної практика і теорія А.С.Макаренка. Суперечності в педагогічних поглядах А.С.Макаренка. Неоднозначність сучасної оцінки педагогічної спадщини А.С.Макаренка.

Українська педагогічна наука і школа в роки другої світової війни. Відбудова і розвиток школи у перші повоєнні роки. Реформи та пошуки оптимального змісту освіти у післявоєнний період. Реформи 50-60-х рр.. Освіта і науково-технічний прогрес у 60-80-ті роки. Курс на загальну середню освіту. Здобутки і прорахунки в розвитку шкільництва і педагогіки України в 1950 - 1980 роках.

Педагогічна спадщина видатного українського педагога В.О.Сухомлинського. Життя і педагогічна діяльність В.О.Сухомлинського. Гуманізм як провідний принцип педагогічної системи Сухомлинського. Народна педагогіка – основа творчої спадщини Сухомлинського. Шляхи вдосконалення змісту освіти, забезпечення “радості розумової праці учнів”. Питання морального, трудового і естетичного виховання учнів у теорії і практиці В.О.Сухомлинського. Проблеми педагогічної майстерності вчителя. В.О.Сухомлинський про початкову освіту та особливості навчання дітей шестирічного віку в праці “Серце віддаю дітям”. Значення спадщини педагога у розбудові НУШ.

Відродження національної системи виховання і педагогіки в період становлення незалежності України.

Тема 2.4. Реформування початкової освіти в Україні на сучасному етапі. Особливості організації освітнього процесу в Новій українській школі Історична обумовленість та причини створення концепції Нової української школи. Формула нової української школи (9 компонентів змін). Компетентнісний підхід до освіти. Сучасні засоби оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Педагогіка партнерства та її впровадження в Новій українській школі. Особливості організації навчання в сучасній початковій школі.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводяться відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю.

Система рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переводу до національної (4-х бальної) та європейської (ECTS) шкали представлені в таблицях 1; 2.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється у таких формах: індивідуальне і фронтальне опитування, поточне тестування, спеціальні завдання, творчі роботи, письмові наукові роботи, розв’язування педагогічних задач і завдань, підсумковий письмовий тест, оцінка за науковий проект.

Кожен модуль включає бал оцінки поточної роботи студента на практичних заняттях, виконання самостійних завдань та виконання МКР. Рейтинговий бал за практичні заняття встановлюється, як накопичення балів з усіх позитивних і негативних оцінок, отриманих на усіх практичних заняттях даного модуля.

Виконання тестових завдань здійснюється за допомогою роздрукованих завдань або на платформі дистанційного навчання (Moodle).

Проектні та творчі роботи, підготовлені за заданою тематикою, обговорюються та захищаються під час практичних занять.

Заходи з модульного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного модуля.

Залік виставляється з урахуванням поточного рейтингового балу (як сума балів).

Критерії та показники оцінювання:

- 1) якість знань (правильність, повнота, глибина, системність, дієвість, узагальненість, міцність);
- 2) ступінь сформованості професійних умінь з дисципліни;
- 3) ступінь самостійності в навчальній діяльності;
- 4) досвід творчої пошукової діяльності.

Засоби діагностики успішності навчання:

Методи контролю: поточний, рубіжний, модульний, підсумковий.

Методи перевірки: усна перевірка, письмова перевірка, складання порівняльної таблиці, виконання тестових завдань.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання :

Залік (2 семестр), максимальна поточна успішність – 100 балів

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Антонова О.Є. Історія педагогіки. Робочий зошит: Посібник-практикум: Вид. 2-ге. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2007. – 120 с.
2. Дем'яненко, Н. М. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії : навчально-методичний посібник / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова, Н. М. Дем'яненко, І. І. Юрас [та ін.] ; за ред. А. М. Бойко. Київ : ВІПОЛ; Полтава : АСМІ, 2004. Ч. 2. 504 с.
3. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий дім «Слово», 2010.
4. Історія зарубіжної педагогіки [Текст]: хрестоматія/ уклад. С.І.Коваленко, Н.І.Белкіна. К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. 664с.
5. Історія української школи і педагогіки [Текст] : хрестоматія/ упоряд. О.О. Любар; за заг.ред. В.Г.Кременя. К.: Цент навчальної літератури, 2006. 768 с.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / голов. ред. В.Г.Кремінь. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Кіт Г. Українська народна педагогіка. Курс лекцій : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Кіт, Г. Тарасенко. Вінниця : Едельвейс і К, 2008. 302 с.
8. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>.
9. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник/ М.В.Левківський, Д.І.Пашенко. Київ. Центр учбової літератури, 2016.380 с.
10. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. Посіб. К.: Вікар., 2003. 335с.
11. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
12. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю., Осьмук Н.Г., Чистякова І.А. Практикум з історії педагогіки: навчально-методичний посіб. [для студ. Закл. Вищої освіти]. Вид.4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019.165 с
13. Скільський Д.М. Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник/Д.М.Скільський. Тернопіль:навчальна книга Богдан, 2012.340 с.
14. Скільський Д.М. Історія зарубіжної педагогіки. Посібник/Д.М.Скільський. К: Смолоскип, 2011. 376 с.
15. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. / [за ред.О. В. Сухомлинської]. [в 2-х т.]. К. : Либідь, 2005. Т. 1. 624 с.
16. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. / [за ред.О. В. Сухомлинської]. – [в 2-х т.]. К. : Либідь, 2005. Т. 2. 552 с.
17. Хрестоматія з історії педагогіки / [за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, проф. А. В. Троцько]. [в 2-х т.]. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 1. 456 с.

18. Хрестоматія з історії педагогіки / [за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, проф. А. В. Троцько]. [в 2-х т.]. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 2. 524 с.

Додаткові:

1. Бойко А.М. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: [підручник / А.М.Бойко, В.Д.Бардінова та ін]. К.: ВД «Професіонал», 2004. 576 с.
2. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2011. 324 с.
3. Дем'яненко, Н. М. Історія вищої жіночої освіти в Україні: Київський Фребелівський педагогічний інститут (1907-1920 рр.) : монографія / Н. М. Дем'яненко, І. І. Прудченко. – Київ : Вид. В. Д. Голіцина, 2005. 492 с.
4. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навчальний посібник. К., 2003.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Уклад. О.Сухомлинська. Харків Акта, 2018. 540 с.
6. Севастюк М.С., Слабко В.М. Сучасна початкова школа в освітніх вимірах Сухомлинського / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 69: збірник наукових праць/ М-во освіти і науки України, Нац.пед.ун-т імені М.П.Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019. – С.215-219.
7. Севастюк М.С., Слабко В.М. Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя початкової школи у процесі вивчення, дослідження та впровадження педагогічних ідей В. О. Сухомлинського // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Випуск 76. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. С.142-146.
8. Севастюк М.С. Особистісно-професійний потенціал педагогічних ідей В.О.Сухомлинського у професійній підготовці вчителя початкової школи //Василь Сухомлинський в діалозі з сучасністю: колективна монографія/ упоряди.: Березівська Л.Д., Марусинець М.М., Сухомлинська Л.В./ Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2020. 240 с.
9. За виховними настановами В. Сухомлинського: зб. виховних заходів здобувачів вищої освіти «бакалавр» спеціальності «Початкова освіта» / за ред. Марусинець М.М., Севастюк М.С., Тесленко Т.В. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. с. 140
10. Вивчаємо твори Василя Сухомлинського з олівцем у руках: (наук.пр.здобувачів вищої освіти за матеріалами пед..читань «Василь Сухомлинський у діалозі з учителем»)/ наук.ред. М.М.Марусинець, М.С.Севастюк. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2020. 108 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua>– сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <https://lib.npu.edu.ua/> – бібліотека НПУ імені М.П.Драгоманова.
3. <http://dnrb.gov.ua/ua/> - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.
4. <http://nbuv.gov.ua/node/554> – електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
5. <https://nus.org.ua/> - сайт НУШ.
6. <https://pidru4niki.com/pedagogika/> – сайт підручників з педагогіки.
7. <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3774> – авторський дистанційний курс з «Історія української та зарубіжної початкової освіти» на платформі Moodle

Рецензія
на навчальну програму освітнього компонента «Історія української та зарубіжної початкової освіти»
ОПП «Початкова освіта» для студентів ОС «Бакалавр»
автора канд.пед.наук, доцента Севастюк М.С.

Необхідність оновлення змісту та програми освітнього компонента зумовлена потребою у підготовці компетентного вчителя початкової школи, готового до інноваційної діяльності в галузі початкової освіти в умовах Нової української школи. Історія української та початкової освіти закладає основи теоретичних педагогічних знань із розвитку початкової освіти, сприяє формуванню інноваційного мислення студентів, особистісно орієнтованого підходу до вирішення педагогічних проблем.

Програму розроблено відповідно до освітньої програми «Початкова освіта» бакалаврського ступеня та з урахуванням вимог кредитно-модульної системи організації освітнього процесу в ЗВО. Вона структурована на модулі, до складу яких входять блоки змістових модулів, що забезпечують засвоєння студентами системи історико-педагогічних знань про розвиток системи початкової освіти в Україні та за кордоном, розкривають сучасний стан української та зарубіжної освіти, педагогічної думки та розвиток методик початкового навчання.

Тематика курсу охоплює питання про розвиток сучасної системи освіти, аналізуються питання впровадження ідей нової української школи в сучасну практику початкової освіти. У змісті програми автором враховується майбутня професійна діяльність студентів – включений матеріал про становлення та розвиток початкової школи, підручників для початкового навчання, методик початкової освіти.

Типова програма з означеної дисципліни підготовлена викладачами кафедри педагогіки та методики початкового навчання педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова і пройшла апробацію у освітньому процесі.

Навчальна програма освітнього компоненту «Історія української та зарубіжної початкової освіти» повністю відповідає освітній програмі та навчальному плану «Початкова освіта» НПУ імені М.П. Драгоманова, а також вимогам до оформлення такого виду документів і може бути рекомендована до затвердження.

Рецензент

доктор педагогічних наук,
 професор, проректор з науково-педагогічної діяльності
 Київського міжнародного університету

Власноручний підпис

Мартиненко С.М.

Завіряю начальником ВК

Нат. М. [підпис]

Золотарьова Н.В.

Севастюк М.С.

С.М. Мартиненко

Рецензія
на навчальну програму освітнього компонента «Історія української та зарубіжної початкової освіти»
ОП «Початкова освіта» для студентів ОС «Бакалавр»
автора канд.пед.наук, доцента Севастюк М.С.

Освітній компонент «Історія української та зарубіжної початкової освіти» в загальній системі вищої освіти посідає важливе місце. Він сприяє удосконаленню професійної підготовки вчителів початкової школи, закладає основи їх фахових теоретичних педагогічних знань, сприяє формуванню професійної компетентності та педагогічної майстерності. Вивчення «Історії української та зарубіжної початкової освіти» забезпечує усвідомлення студентами основних шляхів та закономірностей розвитку шкільництва і педагогічної думки, формує інтерес до історико-педагогічної спадщини, її творчого використання з метою вдосконалення освітнього процесу в умовах нової української школи.

Програму розроблено у відповідності до основних вимог до навчально-методичного забезпечення дисципліни та з врахуванням вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Обсяг навчального навантаження студентів здійснений у кредитах ECTS, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного модулю. Розподіл навчального часу розраховано на 3 кредити. Змістові модулі забезпечують засвоєння студентами історико-педагогічних знань про виникнення, становлення та розвиток початкової освіти та наукових поглядів на її зміст, форми та методи навчання, які відображають в системі розвиток виховання, освіти та педагогічної думки з найдавніших часів до сьогодення. Авторською особливістю даної програми є поєднання в змісті історії світової та вітчизняної педагогіки, що сприяє усвідомленню студентами змін в освітній практиці та розвитку педагогічної теорії, формуванню у них педагогічного мислення, інноваційного підходу до вирішення педагогічних проблем. Навчальна програма пройшла апробацію у навчальному процесі ЗВО.

Навчальна програма освітнього компоненту «Історія української та зарубіжної початкової освіти» відповідає освітній програмі та навчальному плану спеціальності «Початкова освіта» НПУ імені М.П.Драгоманова та вимогам до оформлення даного виду документів і може бути рекомендована до впровадження.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,
кафедри практичної психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

О.Я.Митник